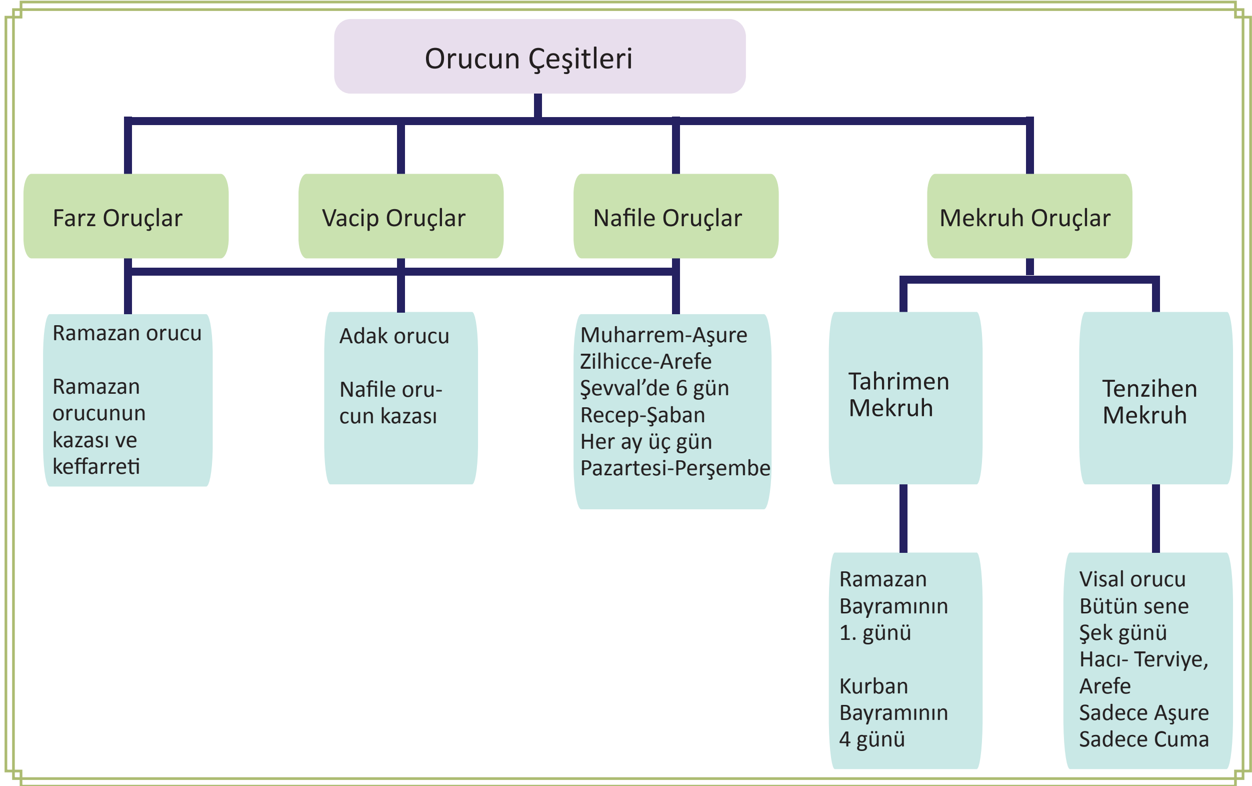
İyileşme ihtimali bulunmayan kişiler fidye verebildiğinden, fidye veren kişi şayet sonradan iyileşirse fidye verdiği oruçlarının kazasını da tutmak zorundadır.

3.3. Oruç Çeşitleri

a. Farz Oruçlar

- **Ramazan orucu:** Ramazan ayında oruç tutmak farzdır. Peygamberimiz, *"Hilali (ramazan hilalini) görünce oruca başlayın; onu tekrar (şevval hilalini) görünce bayram yapın. Eğer hava kapalı ise içinde bulunduğunuz ayı otuz güne tamamlayın"*[105] buyurarak bu oruca dikkat çekmiştir.

- **Ramazan orucunun kaza veya keffâreti:** Vaktinde tutulamayan ya da bir özürden dolayı bozulan Ramazan orucunun kazası ile özürsüz olarak bozulan Ramazan orucunun keffâretini tutmak farzdır.

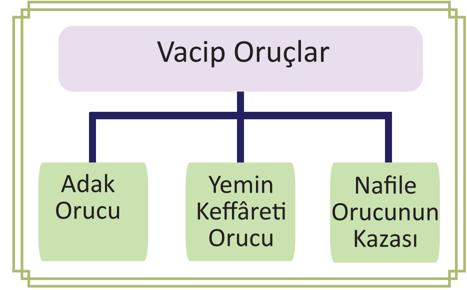
b. Vacip Oruçlar

- **Adak orucu:** Adak orucu, bir kimsenin Allah rızası için tutmayı adadığı oruçtur. Bu oruç iki türlüdür:
  a. Şarta bağlı olarak adanan oruçtur. Mesela; "falan işim olursa Allah rızası için üç gün oruç tutacağım" diyen kim-

105 Buhârî, Savm, 11.

senin, şart gerçekleştiğinde adadığı orucu tutması gerekir. İmsak vaktine kadar bu oruca niyet edilmesi gerekir.
b. Adak orucunun ikincisi şarta bağlı olmaksızın adanan oruçtur ki, eğer tutulacağı gün belirtilmişse o günde, belirtilmemişse istenilen bir zamanda tutulması vacip olur. Bu oruca kuşluk vaktine kadar niyet edilir.

- **Yemin keffâreti orucu:** Yeminini bozan kimse keffâret olarak; ya bir köle âzat edecek ya on fakiri sabahlı akşamlı doyurmakla ya da on fakiri giydirmekle yükümlüdür. Eğer bunlara gücü yetmezse üç gün oruç tutması gerekir. Bu oruç için imsak vaktine kadar niyet edilmesi gerekir.
  Hanefî ve Hanbelîler'e göre bu üç gün orucun arka arkaya tutulması şarttır. İbn Mes'ûd mushafında "mütetâbiât (peşpeşe)" ifadesi bulunduğu için Hanefîler bu görüşü benimsemiştir. Şâfiîlere göre ise bu orucun peşpeşe tutulması gerekmez.

- **Nafile orucun kazası:** Hanefî ve Malikî mezhebine göre tutulmaya başladıktan sonra herhangi bir sebeple bozulan nafile bir orucun kazası vaciptir. (Şafiî ve Hanbelî mezhebine göre vacip değildir.) Bu oruçlar için imsak vaktine kadar niyet edilebilir.

c. Nafile Oruçlar

Farz ve vacip olan oruçların dışında tutulan oruçlara nafile oruç denir. Nafile oruçların sünnet, müstehap, mendup veya tatavvu olarak adlandırıldıkları da olur. Nafile oruç, mubah olan tüm günlerde tutulabilir. Ancak bazı günlerde oruç tutmak daha faziletli görülerek bugünlerde oruç tutmak sünnet veya mendup kabul edilmiştir. Peygamberimiz (s.a.v.) belli günlerde nafile oruç tutmuş ve ümmeti de nafile oruç tutmaya teşvik etmiştir. Nafile oruçlarda kuşluk vaktine kadar niyet edilebilir. Günü belli olan nafile oruçlar şunlardır:

- Her hafta Pazartesi ve Perşembe günleri oruç tutmak.
- Ayda üç gün, özellikle kamerî ayların 13, 14 ve 15. günleri oruç tutmak.
- Muharrem ayında özellikle aşûre günü ve civarında oruç tutmak.
- Recep ve Şaban ayının bir kısmında oruç tutmak.
- Zilhicce ayının ilk günlerinde ve özellikle Arefe gününde oruç tutmak.
- Davud (as)'ın tuttuğu gibi gün aşırı oruç tutmak (Savm-ı Davud).

Not: Kaza borcu olan, günü belli olmayan nafile bir orucu tutmamalı, önceliği kaza borcuna vermelidir. Günü belli olan ve burada zikredilen nafile oruçlar, kaza borcu olsa bile Hanefî mez-

BİLGİ KUTUSU

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular ki:
"Kim Ramazan orucunu tutar ve ona Şevval ayından altı gün ilâve ederse, sanki yıl orucu tutmuş olur."
(Müslim, Sıyâm: 204)

hebine göre tutulabilir. Şafiî mezhebine göre ise zimmetinde ramazan orucunun kazası bulunan kişinin kaza orucunu tutmadan nafile oruç tutması mekruh görülmüştür.

MEKRUH ORUÇLAR

Tutulması herhangi bir sebepten dolayı mekruh kabul edilen oruçlar vardır. Bunlar, ikiye ayrılır:

Tahrimen Mekruh Oruçlar

Müslümanların bayram yaptığı anda, sevinçlerini paylaştıkları zamanlarda oruç tutması harama yakın mekruhtur.

Bu oruçlar iki vakitte söz konusu olur:

a. Ramazan Bayramı'nın birinci günü,

b. Kurban Bayramı'nın dört günü.

Ebu Ubeyd (r.a.) demiştir ki:

Hz. Ömer -radıyallahu anh- ile birlikte bayramda bulundum. Hutbeden önce namaz kıldırdı. Sonra kalkıp şöyle dedi:

"Şüphesiz Rasûlullah bu (bayram günlerinde) oruçları nehyetti. Çünkü Kurban Bayramı günü kurbanlarınızın etlerinden yiyeceğiniz gündür. Ramazan Bayramı ise, oruçlarınıza son verişinizdir."

(Müslim, Sıyâm 138)

Tenzihen Mekruh Oruçlar

a. Visal orucu (akşam iftar etmeksizin iki gün üst üste oruç) tutmak.

b. Savm-ı dehr (hiç ara vermeden bütün sene oruç) tutmak.

c. Sadece aşûre günü oruç tutmak.

d. Şaban ayının son günlerinde özellikle Şaban ayının son günü olan şek günü (yevm-i şek) oruç tutmak.

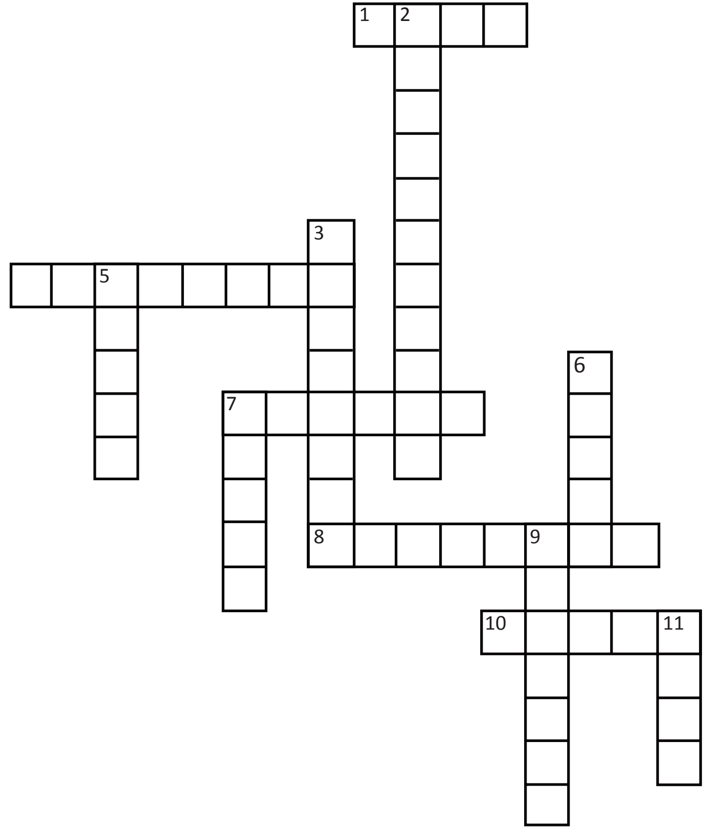
e. Hacda bulunanların Terviye ve Arefe Günü (Zilhicce ayının 8. ve 9. günü) oruç tutması.

f. Cuma günü tek gün oruç tutmak. (Dinlerce kutsal sayılan günlerde tek gün oruç tutmak.)

BULALIM

Yandaki bulmacayı çözünüz.

Soldan-Sağa

1. İmsak vaktinden iftar vaktine kadar, yeme, içme ve birtakım ihtiyaçlardan Yüce Allah'ın rızasını da kazanmak için ibadet niyetiyle uzak durmak.

4. Kur'an-ı Kerîm'i bir kişinin okuyup, diğer insanların mushaftan takip etmesi ile beraberce hatim yapılması.

7. İbadet niyetiyle bir insanın, belli kurallara uyarak ve bir mescitte inzivaya çekilmesi.

8. Yerine getirilmeyen bir ibadeti, işlenen bir günahı veya yapılan bir hatayı telafi etmek niyetiyle yapılması gereken mali veya bedenî ibadet.

10. Orucun başlama vakti.

Yukarıdan-Aşağıya

2. Ramazan orucuna başlamak, bayramı belirlemek vb. durumları tespit etmek için ayın hareketlerini esas alan kamerî takvime göre hilalin gözetlenme işlemi.

3. Kamerî ayların sonunu ve başını tespitte ihtilaf edilen gün.

5. Kur'an-ı Kerîm'in indirildiği mübarek gece. (…………….. Gecesi)

6. Dini ıstılahta herhangi bir mazeret sebebiyle Ramazan orucunu tutmayan kimsenin kaza edebilme ümidi de yoksa tutamadığı oruçların yerine geçmek üzere bedel olarak fakirlere para, yemek vs. vermesi.

7. Akşam güneşin batmasıyla orucun açıldığı vakit.

9. Bir aylık oruç ibadetinden sonra kamerî aylardan Şevval ayının birinci, ikinci ve üçüncü günlerinde Müslümanların kutladığı dinî bayram. (………………Bayramı)

11. Zamanında yerine getirilememiş olan dinî görevlerin sonradan yerine getirilmesi için kullanılan bir kavram.

